

Кафедра архітектури та дизайну середовища

Назва курсу	Основи реставрації та ревіталізації середовища
Мова викладання	українська
Викладач	Павленко Володимир Володимирович, ст. викладач кафедри
Профайл викладача	https://kpcb.stu.cn.ua/vykl/pavlenko-volodymyr-volodymyrovych/
Контакти викладача	Моб.: (067) 3897553 E-mail: vl.pavlenko46@gmail.com ФБ Viber та Telegram за моб. номером

1. Анотація курсу – Сучасний дизайн визначають як інтегральний процес, який об'єднує різні сфери діяльності людей: архітектуру, музеєзнавство, історію, промисловий дизайн тощо. Сучасний дизайнер повинен приймати активну участь у збереженні історичного середовища, вміти виконувати архітектурні та археологічні дослідження пам'яток архітектури та знати сучасні підходи щодо їх реставрації та збереження. Матеріал, що розглядається в курсі, дозволяє ознайомитися з причинами пошкоджень будівель та споруд, розглянути відомості щодо методів, способів, матеріалів і технологій, які використовуються під час їх обстеження та відновлення у відповідності до державних норм, які діють в Україні. Посилання на курс в MOODLE: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=5546>.

Змістовий модуль 1. Врахування підземного простору під час реставрації пам'яток

Тема 1. Вступ. Терміни та визначення. Підземний простір

Нормативні документи. Збереження історичних підземних комплексів. Печерні святилища України. Художнє оформлення інтер'єрів печер на прикладі Києво-Печерської лаври. Досвід дослідження, збереження та реставрації печер Троїцького Іллінського монастиря в м. Чернігів.

Тема 2. Виконання робіт з нормалізації вологості конструкцій

Реставрація пам'яток архітектури в умовах високого рівня ґрунтових вод та підвищеної вологості інтер'єрів. Аналіз методів захисту пам'яток архітектури від агресивного впливу ґрунтових вод. Вплив атмосферних умов на стан збереження та методи реставрації настінних живописів. Досвід збереження пам'яток архітектури Чернігова в умовах підвищеної вологості на прикладі Іллінської церкви, Антонієвих печер і Будинку полкової канцелярії.

Тема 3. Реставрація пам'яток історії в складних інженерно-геологічних умовах.

Проблеми і методи реставрації пам'яток архітектури, історії і культури в складних інженерно-геологічних умовах. Причини деформування та захист і збереження пам'ятки архітектури національного значення XI ст. Іллінської церкви в м. Чернігів.

Змістовий модуль 2. Роботи з консервації та реставрації

Тема 4. Виконання робіт з консервації та реставрації цегляних поверхонь, мурувань та каменю

Обстеження цегляних поверхонь, мурувань та кам'яних елементів. Розчищення цегляних поверхонь. Доповнення втрат у муруванні. Реставрація мурувальних швів. Вимоги до вибору матеріалів.

Тема 5. Виконання робіт з консервації та реставрації деревини

Обстеження дерев'яних споруд та конструкцій. Доповнення втрачених фрагментів. Структурне укріплення деревини. Захист та обробка деревини. Вимоги до вибору матеріалів.

Тема 6. Виконання робіт з консервації та реставрації металу

Розчищення металевих поверхонь. Реставрація дефектів металевих поверхонь. Вимоги до вибору матеріалів.

Змістовий модуль 3. Роботи з реставрації ліпного декору та штукатурного опорядження

Тема 7. Виконання робіт з консервації та реставрації архітектурного та ліпного декору

Вимоги до матеріалів. Доповнення та відновлення втрачених фрагментів. Вибір матеріалів. Вимоги до вибору матеріалів.

Тема 8. Виконання робіт з реставрації штукатурного опорядження на фасадах

Умови проведення робіт. Розчищення поверхонь. Підготовчі роботи. Штукатурні та фарбувальні роботи. Вимоги до вибору матеріалів для опорядження.

Тема 9. Виконання робіт з реставрації штукатурного опорядження в інтер'єрах

Умови проведення робіт. Розчищення поверхонь. Підготовчі роботи. Фарбувальні та облицювальні роботи. Вимоги до вибору матеріалів для опорядження.

Змістовий модуль 4. Ревіталізація територій

Тема 10. Ревіталізація та реновації історичних будівель

Аналіз понять «ревіталізація» та «реновація» в контексті збереження історичних будівель і пам'яток архітектури. Розглядається практичний досвід робіт з ревіталізації та реновації у Польщі (Мануфактура в Лодзі), Франції (музей Орсе в Парижі), Голландії (Національний музей в Амстердамі), Німеччині (Новий музей в Берліні, музей Моріцбург у Галле, дієцезіальний музей у Кьольні), Іспанії (Кайша Форум у Мадриді).

Тема 11. Ревіталізація середмість історичних міст України

Центри історичних міст протягом часу накопичили в собі багату історичну спадщину. Їх структура є досить складною та органічною і відображає соціальні та економічні стани поселення у різні періоди. Тема присвячена досвіду ревіталізації середмість, зокрема європейських історичних міст та міст України, визначенню зон пам'яток та наведенню підстав до ревіталізації.

Тема 12. Ревіталізація промислових територій

Ревіталізація передбачає збереження промислових територій, реконструкцію приміщення, зміну їх функціонального призначення з цільовим створенням нових публічних просторів та культурних об'єктів. На прикладі об'єктів Чернігова та Києва.

2. Мета та цілі курсу. Мета дисципліни полягає в освоєнні студентами методів та способів вирішення проблем пов'язаних з реставрацією пам'яток архітектури та ревіталізацією історично сформованого середовища, а також основним методам збереження пам'яток архітектури та середовища.

Завдання дисципліни – навчитись визначати стан будівель і споруд, їх елементів (на основі обстеження), навчитись сучасним методам обстежень будівель, споруд, їх поверхонь та методам реставрації та ревіталізації середовища.

Загальні компетентності, які здобувач вищої освіти набуде в результаті навчання: ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові компетентності, які здобувач вищої освіти набуде в результаті навчання: СК 01. Здатність застосовувати сучасні методики проектування одиничних, комплексних, багатофункціональних об'єктів дизайну; СК 05. Здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності; СК 15. Знання та розуміння особливостей застосування сучасних будівельних матеріалів, конструкцій і технологій при проектуванні екстер'єрів та інтер'єрів будівель і споруд, малих архітектурних форм, елементів благоустрою міських і ландшафтних територій, а також розробці архітектурно-технологічних рішень реставрації будівель та споруд та ревіталізації історичного середовища.

3. Результати навчання – ПРН 14. Використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації та творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики; ПРН 16. Враховувати властивості матеріалів та конструктивних побудов, застосовувати новітні технології у професійній діяльності.

4. Обсяг курсу: 4 кредити

Вид заняття	Загальна к-сть годин
Лекції	16
Практичні	24
Індивідуальне науково-дослідне завдання – графічні роботи	20
Самостійна робота	60

5. Пререквізити - щоб приступити до вивчення дисципліни, необхідно попередньо прослухати наступні курси: Історія мистецтва, архітектури та містобудування, Архітектурні конструкції, Архітектурне матеріалознавство.

6. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання курсу відбувається за 100 бальною шкалою. Графічні роботи оцінюються в 20 балів, виконання практичних задач в 20 балів, тести та відповіді на питання 20 балів, іспит – 40 балів. Допоміжні бали виставляються за виконання макетів, виступи на конференціях, написання тез та статей.
Вимоги до графічних робіт	Оформлення відповідно до чинних вимог нормативних документів
Практичні заняття	Розв'язок задач, виконання креслень підсилень
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання графічних робіт, які оцінені не менше ніж в 5 балів

Поточний контроль за модулями

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Врахування підземного простору під час реставрації пам'яток	0... 10
1 Виконання практичних робіт	0... 5
2 Модульний контроль	0... 5
Змістовий модуль 2. Роботи з консервації та реставрації	0... 10
1 Виконання практичних робіт	0... 5
2 Модульний контроль	0... 5
Змістовий модуль 3. Роботи з реставрації ліпного декору та штукатурного опорядження	0... 10
1 Виконання практичних робіт	0... 5
2 Модульний контроль	0... 5
Змістовий модуль 4. Ревіталізація територій	0... 10
1 Виконання практичних робіт	0... 5
2 Модульний контроль	0... 5
Підсумкова оцінка поточного контролю за семестр	0... 40

Практичні роботи оцінюються за наступним критерієм:

Вид роботи	Форма контролю	Кількість балів
Розв'язок задач	1. Правильність розрахунків	0... 3
	3. Оформлення роботи	0... 2
Разом		0... 5
Виконання креслень	1. Відповідність вимогам стандартів	0... 2
	2. Повнота наведених схем та креслень	0... 3
Разом		0... 5

Графічні роботи складаються з тем, які здобувач обирає згідно варіанта по списку групи. Здобувачу необхідно: виконати креслення реставрації конструктивного елемента, декору або фасаду.

Вид роботи	Форма контролю	Кількість балів
Графічна частина	1. Відповідність вимогам стандартів	0... 5
	2. Повнота наведених схем та креслень	0... 10
	3. Дотримання термінів здачі робіт	0... 5
Разом		0... 20

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен/ диференційований залік	залік
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75- 81	C		
66-74	D		
60-65	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
0-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	

7. Політики курсу – Роботи виконуються самостійно та завантажуються в Moodle, де проходять перевірку на плагіат. Копіювання та запозичення матеріалів не допускається, дані, що приводяться в роботах для прикладу, повинні мати посилання на першоджерело.

8. Рекомендована література:

- Архітектура будівель і споруд. Книга 4. Технічна експлуатація та реконструкція будівель: Підручник-довідник / Плоский В. О., Гетун Г. В., Мартинов В. Л. та ін. – Кам'янець-Подільський: Рута, 2018. – 750 с.
- Консервація і реставрація об'єктів культурної спадщини /за ред. І. Прокопенко. – Київ: Саміт-книга, 2021. – 436 с.
- Реставрація пам'яток архітектури / Подьяпольский С.С. и др. – М.: Стройиздат, 1988. – 264 с.
- Лукомська З.В. Основи реконструкції та реставрації архітектурних комплексів: навчальний посібник / Лукомська З.В., Васишин В.Я. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. – 136 с.

5. Апостолова-Сосса Л.О., Маляр В.А. Реставрація будівель-пам'яток: перепони на шляху реалізації // Сучасні проблеми архітектури та містобудування : наук.-техн. зб. / відп. ред. М.М. Дьомін. Вип. 32. К., 2013. С. 214–218.
6. Івашко Ю. Специфіка реставрації пам'яток архітектури і мистецтва та сучасний досвід реконструкції і «неостильового» будівництва // МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія : зб. наук. пр. з мистецтва і культурології. К., 2010. Вип. 7. С. 143–147. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mist_2010_7_39.
7. Лесик О. Принципи реставрації пам'яток архітектури. Традиції та новаторство // Українська академія мистецтва : дослід. та наук.-метод. пр. : наук. зб. К., 2013. Вип. 21. С. 97–103. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uam_2013_21_13.
8. Мінжулін О. Реставрація творів з металу: Підручник для студентів вищих художніх закладів. К.: Спалах, 1998. 232 с.
9. Стоян О.В. Проблеми реставрації пам'яток архітектури в Україні // Строительство. Материаловедение. Машиностроение. Серия: Инновационные технологии жизненного цикла объектов жилищногражданского, промышленного и транспортного назначения : сборник научных трудов. Днепропетровск, 2008. Вып. 47. С. 621–640. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/smmit_2008_47_105.
10. Збірник наукових праць Українського державного інституту культурної спадщини. Режим доступу: https://www.spadshina.org.ua/zbirnyky-naukovykh-prats-instytutu?preview_id=3112.